

Pályázatok a Tanácsköztársaság jubileumára

A Magyar Gyógyszerészeti Társaság Gyógyszerügyi Szervezési Szakosztálya által meghirdetett pályázatra — mely a Tanácsköztársaság gyógyszerészeti vonatkozásait volt hivatott felidézni — több pályamű érkezett. Az első két helyezett pályamunkát lapunk márciusi számában teljes terjedelmében közöltük.

A pályamunkák magas színvonalára való tekintettel két db harmadik díjat adott ki a bíráló bizottság. E pályamunkákat azonban lapunk szűk kerete miatt részletesen közölni nem tudjuk. Erdemes azonban — csupán a fő részek kiemelésével — e dolgozatokat is ismertetnünk.

Megjegyezzük, hogy a dolgozatokban szereplő néhány lényeges vonást az ismétlések elkerülése végett (az első két pályamunka ugyanis ezeket jórészt már tartalmazza) nem közlünk.

A DICSÓSÉGES 133 NAP EMLÉKÉRE

SZABÓNÉ TÁBORI MÁRTA¹

A tőkés társadalmi rend a legkülönbözőbb árnyalatú gazdasági és politikai korrupcióval telített minden társadalmi szervet és intézményt. Nem mentesülhettek ettől az egészségügyi vonatkozásúak sem. Egyre inkább előtérbe került a gyógyszerészetben is a merkantil jelleg. Ennek következtében a gyógyszerészek között nagyarányú differenciálódás indult meg. Kialakult a gyógyszerészek között a legfelsőbb réteg, amely már a tőkés csoportjához tartozott. Nagy értékű magántulajdon birtokában módjában állt megvásárolni a munkaerőt, és a gyógyszerészek elsősorban már nem a beteg emberek ellátását szolgálták, hanem a tulajdonos profitját növelték. Maga a tulajdonos már nem dolgozott, hanem bérlőkkel, gondnokokkal dolgoztatott. Azonban kialakult egy másik csoport is, amely inkább törekvésében közelítette meg az előzőt. Kisebbségi tőkéje miatt saját maga vagy esetleg családja bevonásával megélhetési lehetőségként tartotta fenn a gyógyszerésztársadalmát.

A gyógyszerészek és más gyógyszerésztársadalmi dolgozók osztályöntudatát gazdasági helyzetük határozta meg. A magántulajdonnal rendelkező vagy ezek közé társadalmi, rokonkapcsolatok révén feljutni kívánkozó természetesen másképpen látták és értékelték a proletárforradalmat, annak intézkedéseit, mint a gyógyszerésztársadalmi proletárok.

A gyógyszerész-társadalom legnépesebb részét a magántulajdon nélküli, ún. gyógyszerészségének képezték, akik kiszolgáltatva principálisuk kényekedvények, húzták az igát, tudományos ambíciójukat kényszerűségből alárendelve a patika forgalmi érdekeinek.

Ezért nem volt igaza annak a lapnak, amely így ír 1919 tavaszán: „... kispolgári tömegek a gyógyszerészek, belőlük nem lehet soha holtakat csinálni.” Erre a választ a Gyógyszerésztársadalmi Munkások lapja 16. száma adta meg: „... aki a magántulajdon védi, az a burzsoá, abból nem lesz soha proletár, de akik segédként kuliztak a patikában, azok gyógyszerész proletárok és nem hiányzik náluk az öntudat.”

Figyeljük csak meg a szomorú kifakadást a szakszervezeti újság hasábjain, ahogyan társai nevében is írt egy gyógyszerész, akinek a proletársors jutott osztályrészül: „... te szegény, nyomorult patikárius-segéd, mit zúgolódol te a világ rendje ellen, neked nincs jogod zúgolódnival, neked nincs jogod gondolkodni, teneked nem szabad pa-

naszkodni, te csak azért vagy a világon, hogy dolgozzál nappal és éjjel, dolgozzál malomtaposó rabszolga módjára, míg össze nem roskadsz, és nyomorult párádat ki nem adod. Könnyölgve és félve kérdelem, a patikárius-segéd nem ember? Csak kötelességei vannak, jogai nincsenek, a társadalmilag csak immel-ámmal megtúrt, agyonkínzott patikárius-segédnek? Nincs nagyobb proletár a szegény gyógyszerész segédnél.”

Természetesen ez a réteg képviselte a legforradalmibb, leghaladóbb irányzatot. Ehhez a csoporthoz, ahogy akkor nevezték, a gyógyszerésztársadalmi munkásokhoz tartoztak az anyagi függőséget tekintve a gyógyszerésztársadalmi segédmunkások, tehát laboránsok, pénztárosok, takarítók tömegei is.

A sok villongás, belső viszálykodás, amely mutatkozott közöttük, s amely megbontva az egységet, az ellenség malmára hajtotta a vizet, 1919 tavaszán lassan feloldódott. Végre a küzdelem során egymás mellé sodródtak azok a tömegek, amelyek csak egy célért küzdöttek. Felszólítások születtek: „Vigyázzunk egymásra, értsük meg egymást, hogy testvéri szeretetben, belső baráti közösségben mutakozhassunk az ország előtt.”

A Tanácsköztársaság jelentős szociálgazdasági intézkedései között jelentős lépés volt a *gyógyszerésztársadalmi államosítása*. Erről a Forradalmi Kormányzatnacs XLVII. sz. rendelete intézkedett.

Végre megvalósult a régi álom. A történelem felelt a maga és társai nehéz sorsát panaszoló gyógyszerészségnek. A megaláztatás kráterében izzóvá vált szavak vulkánként törtek a felszínre. „Eltársak! A gyógyszerésztársadalmi dolgozó proletár munkássága a proletárdiktatúrával kivívta azt, hogy önmaga sorsával önmaga rendelkezék. Az évtizedek óta folyó bérc, amely a beteg embertől kiuzsorázott filléreken élősködő gyógyszerésztársadalmi munkások és a gyógyszerésztársadalmi dolgozó proletárok között dúlt, végre eldőlt és a proletárság kezébe vehette a beteg testvérei elsőrendű érdekeit szolgáló gyógyszerésztársadalmiakat.” A gyógyszerészet terén tehát döntő fordulat következett be.

A Gyógyszerésztársadalmi Munkások Szakszervezete a patikák és a velük kapcsolatban álló intézmények dolgozóit tömörítette. A szervezet felépítését tekintve demokratikus elveket követett. A vezetőségben helyet kaptak a gyógyszerész-szakmunkások és segédmunkások egyaránt. A csúszvezetőség öttagú bizottság volt: *Holczel Jenő, Küler János, Nagy Oszkár, Pongrác és Téri*. Az ő feladatuk politikai és szervező jellegű volt.

A termeléssel, elosztással, üzemvezetéssel gyógyszerészi szinten héttagú Gazdasági Tanács foglalkozott: *Dr. Báthori Ferenc, Grünwald Elemér, Kálmán Béla, Mauer Armand, Szűcs Jenő, Viola Lajos, Andrászi József*.

¹Borsod megyei Tanács Gyógyszerésztársadalmi Központja, Kazincbarcika.

A Számvizsgáló Bizottság élére Szöllőssy és Guder Teréz került, míg a Fegyelmi és Munkabizottság elnöke Newirth Béla lett

A szakszervezetre nagy feladat hárult gazdasági és politikai téren egyaránt. Egy-egy szakszervezeti gyűlés késő éjszakába nyúló vitái azonban élet-erős, reális döntéseket eredményeztek

A szociális intézkedések mellett a szakszervezet feladata volt a szocializált gyógyszertárak üzemrendjének kialakítása is. A Gyógyszerész Szakmai Választmány (Fritz Sándor, Harnik Lajos és Sugár István) kidolgozta és június 24-én a gyógyszer-tári dolgozók elé tárta a szocializált gyógyszer-tárak igazgatásának tervezetét. A megváltozott kereteket új tartalommal töltötték ki. A régi korlátszűrés helyébe a lelkiismeretes, becsületes munka lépett. Ennek feltételeiért az üzembiztos volt a felelős, akit a munkaügyi és népjóléti népbiztos a szociális termelés népbiztosával együtt nevezett ki. Munkáját is az ő felügyeletük alatt látta el. Feladatát képezte a magisztrális anyagokról, valamint a specialitásokról való gondoskodás — vagyis a gyógyszerrendelés — a folyamatos expedíció érdekében, továbbá a termelés irányítása, a létszám kiképzése.

A helyi adottságok figyelembevétele, valamint a dolgozók érdekeinek képviselete nem mehetett a munkafegyelem rovására. Nagyon fontos volt a munkaidő helyes betartása, melyben természetesen ugyanúgy, mint a munkában való részvállalásban, az üzembiztosnak kellett jó példával előjárnia. Példás munkafegyelem volt. Amíg az aznapi recepteket fel nem dolgozták, egy gyógyszerész sem távozhatott. A laborálást külön erre a feladatra kijelölt gyógyszerész végezte, lehetőleg úgy, hogy a macerációk kivételével semmi sem húzódott át más-

napra. Nagy gondot fordítottak az impleálásra, defektálásra, amelyek szintén a laborációs gyógyszerész feladatát képezték. Ezen munkák gyors és pontos elvégzése megteremtette a fennakadás nélküli expedíció lehetőségét. Példás munkafegyelemmel lassan megváltoztatták a betegek viszonyát a patika felé. Hozzászórtak, hogy nincs protekció, soron kívüli gyógyszerkiadás csak indokolt esetben: „statim” jelzés, vagy elsősegélynyújtás esetén. Megszűntek a régi „nexus”-ok, egyéni érdekek helyett az őszinte segíteni akarás határozta meg a gyógyszerésznek a beteghez való viszonyát, amelyért joggal várhatta a betegek megbecsülését.

A demokratikus vezetés, a dolgozók érdekeinek szem előtt tartása még 50 év távlatából is példamutató számunkra. A tehetőségét is megszüntették annak, hogy egyes vezetők visszaélhessenek azzal a bizalommal, amely őket vezető munkakörbe juttatta.

Ebben az időben számos nehézség adódott (a gyógyszer-tári munkások nagy tömege már ekkor a fronton harcolt) és nem jutott minden posztra megfelelő munkaerő. A volt tulajdonosok egy része szabotálta a munkát, a patikák nem kaptak utánpótlást, a gyógyszer-táriak készletei lassan kifogytak, felütötte fejét a bürokrácia, nem voltak rentábilisak a gyógyszer-tárak.

Ezek és még számos más nehézség akadályozta a fiatal Tanácsköztársaság gyógyszerészetének normalizálását.

Azóta a Szovjetunió felszabadtó harca nyomán létrejött az új proletárállam, megvalósulóban vannak mindazok a célkitűzések, melyekért elődeink küzdöttek. Legfőbb érték az ember. Széles körű társadalombiztosítás, ingyenes orvosi, kórházi kezelés áll a rászorulóknak rendelkezésére.

AZ 1919-ES PROLETÁRDIKTATÚRA GYÓGYSZERÉSZI VÍVMÁNYAI

DR. KOLOS CSABA²

A gyógyszerészek munkásmozgalmi múltja legalább annyira értékes és tanulságos, mint a többi foglalkozási ágaké, csak az a sajnálatos, hogy ezzel a kérdéssel az elmúlt több mint húsz év alatt mélyrehatóbban nem foglalkoztak. Elképzelhetetlenül nehéz körülmények között, lépésről lépésre megvalósultak a gyógyszerész-társadalomnak mindazon természetes és magától értetődő követelése, melyek külföldön már hosszabb ideje fennálltak. A következőkben ezekről az alkotásokról szeretnék megemlékezni.

Központi Gyógyszer Üzem

A Tanácsköztársaság gyógyszerészi intézményei között előkelő helyet foglalt el a Központi Gyógyszer Üzem. Ennek volt elődje a Gyógyszerforgalmi Kirendeltség. A Tanácsköztársaság megalakulása után a Gyógyszerforgalmi Kirendeltségből a gyógyszerellátás központi szervét kívánták kifejleszteni. 1919. április 1. keltezéssel dr. Dóczi Imrét, a kirendeltség vezetőjét (orvos és minisztériumi tisztviselő) felhatalmazta a népbiztos arra, hogy a for-

radalmi és katonatanács XLVII. sz. rendelete végrehajtásaként a gyógyáru-nagykereskedéseket az 5. sz. Munkaügyi és Népjóléti Népbiztossági rendelet értelmében „átvegye és a gyógyszeráru kereskedés kommunizálását egy szervezett Központi Gyógyszer Üzemben mielőbb indítsa meg”. Egyben megbízta az említett osztályok és csoportok szervezésével. Ennek megfelelően a Központi Gyógyszer Üzem az alábbi osztályokra tagozódott:

- a) Elnöki csoport.
- b) Termelési csoport.
- c) Árubeszerzési csoport.
- d) Üzemviteli csoport.
- e) Segédhivatal.

Április 29-én dr. Dóczi Imrét és Szántó Sándort bízták meg együttesen az Üzem vezetésével és az Üzem részére 5 000 000 koronás folyószámlát nyitott a Pénzügyi Népbiztosság a Munkaügyi és Népjóléti Népbiztosság megkeresésére.

Országos Magyar Gyógyszerész Tanács

A teljesség kedvéért meg kell említeni az Országos Magyar Gyógyszerész Tanács megvalósulását, mely az „öszirózsás forradalmat” követően jött

² Győr megyei Tanács Gyógyszertári Központja, Győr.

létre a tulajdonosi és alkalmazotti érdekszövetségekből. 1918 november 21-re hívták össze a különböző gyógyszerési csoportok közös értekezletét, s a kar jövője szempontjából nagy jelentőségű határozatot hoztak. Az értekezlet egyhangú határozata:

„Az Országos Magyar Gyógyszerész Tanács, a Magyarországi Gyógyszerészegyesület, Budapesti Gyógyszerésztudományi Társaság, Vidéki Gyógyszerészek Országos Szövetsége, a Magyarországi Gyógyszerészek Országos Szövetsége és a Gyakorló Gyógyszerészek Országos Szövetsége vezetőinek, valamint a gyógyszerési szaklapok szerkesztőinek részvétele mellett f. hó 21-én megalakult.

Feladata: a gyógyszerészet ügyének korszerű reformja. Határozatai: a Gyógyszerész Tanács kívánja a kormánytól, hogy küldöttjei az illetékes minisztériumban a gyógyszerészet ügyeinek viteleire befolyást gyakoroljanak, és pedig a gyógyszerésztulajdonosok és alkalmazottak érdekeinek paritásos képviselője alapján. Kívánja továbbá a Gyógyszerész Tanács a gyógyszerési törvény reformját, a gyógyszerésztársadalmak értékének megőrzését.

A Tanács dec. 4-én tartotta szervezőülését, Zoltán Béla elnöke alatt. Megalkották a szervezeti szabályzatot.

Gyógyszerészi Osztály

Sok évtizedes sérelme volt a gyógyszerészeknek, hogy legsajátosabb ügyekben az illetékes minisztériumban nem gyógyszerészek, hanem orvosok, jogászok intézkedtek. Ugyancsak ők idegenkedtek legjobban attól a gondolatától — melyet a kari vezetők lépten-nyomon hangoztattak, kértek és követeltek —, hogy a gyógyszerészetet érintő kérdésekben a gyógyszerész-társadalmat is hallgassák meg. Korábban csak azt kérték, hogy a gyógyszerészetrel foglalkozó törvények és rendeletek kiadása előtt hallgassák meg az érdekképviselőket, majd azt, hogy az illetékes osztályokon gyógyszerész-előadók is legyenek, végül pedig kifejezetten gyógyszerészi ügyosztályt követeltek gyógyszerészi referensekkel. Korábban csak a Közegészségügyi Tanácsban volt két-három gyógyszerész kinevezve, de csak mint rendkívüli tag, másodrendű szereppel.

Vége az októberi forradalom után a 6625/1918 ME sz és a 687/1919 MNM sz rendeletekkel a gyógyszerészet ügye a Munkaügyi és Népjóléti Minisztérium hatáskörébe került, és pedig az egészségügyi főcsoportba, melynek Dr. Madzsar József államtitkár volt a vezetője.

A Munkaügyi Népbizottság György Mátyást bízta meg a gyógyszertermelés kommunizálásának végrehajtásával.

György Mátyás az osztály létrehozásába bevonta Szántó Sándort és Dóczy dr. -t is. Három alosztályt képeztek ki, mindegyikük egy-egy alosztály vezetője lett. A gyógyszerési ügyeket György Mátyás, a gyógyszerrelátást Dóczy dr., a gyógyszertermelést Szántó Sándor irányította.

Az osztály teljes megszervezése ápr. 14-re fejeződött be és működését ápr. 17-én kezdte meg. Az így megalakult VII. szakosztály ügykörü beosztása

az alábbi volt, mely egyben az osztály programját is magában foglalta:

I. A gyógyszertermelés szocializálása, központi irányítása, ellenőrzése és centralizálása.

1. Gyógyszervegyészeti gyárak.
2. Galenikumok gyártása.
3. Gyógynövénytermelés.
4. Gyógyszerek tökéletesítése.

II. A gyógyszerforgalom szocializálása, központi irányítása, ellenőrzése és centralizálása.

1. Gyógyszerbehozatal, -kivitel.
2. Anyagkezelés.
3. A termeléshez szükséges nyersanyagok beszerzése.

III. A Gyógyszertárak szocializálása, arányosítása, felügyelete.

1. A szocializálás végrehajtása.
2. Az ide tartozó személyi ügyek elintézése.
3. A gyógyszertárak üzemmenetének, felszerelésének és anyagkészletének ellenőrzése.
4. Finanziális ügyek, azok központosítása.

IV. A gyakorlati gyógyszerészképzés bekapcsolása a megfelelő üzemi intézményekbe.

A fent említett három vezetőn kívül további gyógyszerész-szakreferensek voltak: Téri Tibor, Vámos Erzsébet, Dr. Forgács Rezső, Dr. Andriška Viktor, Pollák Akos.

A továbbiakban néhány szemelvényen keresztül betekintést nyerhetünk a Gyógyszerészi Osztály működésébe.

Június derekán körtáviratot adott ki az Osztály 10.603/Vk. sz. alatt a gyógyszertárak arányosítása érdekében, melyben kéri a vármegyei és városi direktóriumokat, tegyenek javaslatot új gyógyszertárak felállítására, egyben jelentsék az alkalmatlan elhelyezései gyógyszertárakat, melyek a város más részébe, más faluba, vagy tanyaközpontba volnának elhelyezendők.

Az Osztály a gyógyszerészszövegek és -árvák érdekében napilapok és szaklap útján június 17-én az alábbi felhívást intézte:

„Felhívás a gyógyszerészszövegek és kiskorú árvákhoz. A Munkaügyi és Népjóléti Népbizottság Gyógyszer Osztálya jelentkezése hívja fel azokat a vagyontalan és kereset nélkül álló özvegyeket és kiskorú árvákat, akik haszonélvezői vagy tulajdonosi voltak valamely, a 47/FKT sz. és az 5-ös, valamint a 25/MNN sz. rendelet alapján köztulajdonba vett gyógyszertárnak.”

Fontos rendeletet adott ki május 7-én a Munkaügyi és Népjóléti Népbizottság (21/MNN sz.) az elbujánzott gyógyszer-különlegességek és titkos szerek szabályozása tárgyában.

A hosszú háborús évek alatt a gyógyszertárak berendezése és felszerelése természetesen megkopott. Egyes gyógyszerészek lazaságokat engedtek meg maguknak az előírások terén, nagy volt a munkaerő- és anyagihiány egyaránt. Ezek tudatában az Osztály április 15-én felhívást intézett kiváló szakemberekhez, nyilvánítsanak véleményét a gyógyszertárak és gyógyszerészi munka korszerűsítése, megszerzése tárgyában. A felhívás 7 pontot és 6 elvet tartalmazott.

Gyógyszertárak felügyelete

A gyógyszerészi kar osztatlan egészének sok évtizedes vágya és törekvése volt, hogy a gyógyszerésztár-vizsgálatokat arra alkalmas, jól képzett gyógyszerészek végezzék. Ez a szándék is — mint

sok más előremutató terv — megbukott azon, hogy a gyógyszerészek ügyeivel legfelsőbb szinten orvosok foglalkoztak, akik féltékenyen ügyeltek arra, hogy a gyógyszerészetet még szakmai szempontból is ellenőrzésük alatt tartsák.

A felügyeleti kérdés megbeszélésére igen előkelő szakmai értekezletet hívtak össze, amelyen több orvos is részt vett. Képviselve volt a főváros tisztifőorvosi hivatala, amely eddig a gyógyszerész-társaságokat végezte.

A fenti bizottságban részt vettek dr. Vámosy Zoltán, dr. Winkler Lajos, dr. Matolcsy Miklós, dr. Végh János tisztiorvos, dr. Kaiser Károly, a tisztiorvosi tanfolyamot vezető főorvos és a gyakorló gyógyszerészek számos kiválósága, mint pl. dr. Deér Endre és így tovább.

Különböző javaslatok és hosszas viták után megállapodtak abban, hogy a fővárosban gyógyszerészek, vidéken a tisztiorvosok egy kijelölt gyógyszerésszel végzik ezentúl a gyógyszerész-társaságokat.

Gyógyszervizsgáló és tudományos kísérleti laboratórium

A gyógyszerészeti felügyelői hálózathoz hozzátartozott egy gyógyszervizsgáló és tudományos kutatólaboratórium terve is. Ezt a Központi Gyógyszer Üzem birtokában levő, korábban az egyesületi vizsgáló állomáshoz kialakított és korszerűen felszerelt laboratóriumból képezték ki. Feladatai közé tartozott a gyógyszergyártáshoz felhasználni szándékozott anyagok és a kész gyógyszerek vizsgálata, felmerült tudományos és vizsgálati problémák megoldása, tudományos bűvázkodás és a gyógyszerész-társaságok alkalmával mintavételezett készítmények vizsgálata. Kidolgozásra várt a recepteknek a kor tudományos színvonalán legalkalmasabb elkészítési módja, inkompatibilitások, sterilizációhoz legalkalmasabb üvegfajták, új gyógyszerek és pótszerek kidolgozásának kérdései.

Szakszervezet

A Tanácsköztársaságban a szakszervezetnek a maitól némileg eltérő feladata és szerepe volt.

A szakszervezet képviselte a politikumot a szakmán belül, és mivel a személyi ügyeket magának tartotta fenn, a káderpolitikát is intézte. A Komunisták Magyarországi Pártja még kis létszámú volt, úgyszintén a kommunista gyógyszerészek sejtje is, de a szakszervezet vezetésében ott voltak és igyekeztek érvényre juttatni a marx-lenini eszméket.

Szaksajtó

Néhány szót kell szólni a szaksajtóról is, mely az akkori időkben is a tájékoztatás legfontosabb eszköze volt és a sajtó birtoklása egyben hatalmat is jelentett. A gyógyszerészet kebelében az 1919 március 21-ét megelőzően a legjelentékenyebb kári korporációnak is megvolt a maga sajtóorgánuma. A tőkeerős, nagy taglétszámot képviselő lapok nagyobb terjedelemben és gyakrabban jelentek meg. Főleg szakpolitikai kérdésekkel foglalkoztak a laptulajdonos helyzetének megfelelően; kismértékben tudományos referátumokat is közöltek. A Tanácsköztársaság alatt egyetlen szaklap maradt meg: a Gyógyszerész Újság. Szerkesztője Székely Jenő volt. A Tudományos rovatba dr. Weiszelszky, dr. Bayer Antal és más neves gyógyszerészek írtak.

Komoly formában foglalkoztak az idő tájt azzal a gondolattal, hogy kizárólag gyógyszerészeti tudományos lapot is adnak ki, Karlovsky Geyza szerkesztésében, továbbá Gyógyszerészeti Közlönyt is szándékoztak megjelentetni.

*

A fentiekben igyekeztem a két díjnyertes pályázat nyomán körvonalazni és emberi közelségbe hozni a Tanácsköztársaság korának a gyógyszerészeti pályára vonatkozó és még ma, ötven év múltán is helytálló, korszerű elveit és intézkedéseit, ill. azok főbb vonásait.

Vincze Zoltán

125 ÉVES

A SVÁJCI GYÓGYSZERÉSZ EGYESÜLET

G. P.: Öst. Ap. Ztg. 21, [29—30], 352 (1968).

A Schweizerischer Apothekerverein (SAV) fennállásának 125. évfordulója alkalmából tudományos kongresszust és azzal kapcsolatban gyógyszerészeti mintavásár rendeztek Bazelben. A bázeli általános mintavásár keretében illesztett szakmai bemutatón különböző országok mintegy 100 vállalata 6000 négyzetméternyi területen, reprezentatív pavilonokban mutatta be gazdag választékú termékeit, ideértve az officina-, laboratórium- és raktárberendezéseket is.

A svájci gyógyszerész-egyesület tudományos szekciója által rendezett szimpózium vezető témája „A gyógyszer — és a gyógyszerész felelőssége” volt. Ezt a sokoldalú szakmai területet hét előadásban tárgyalták, és azok szövegét szimultán fordító berendezés segítségével minden résztvevő az általa választott nyelven hallgathatta.

A jól sikerült rendezvény résztvevőit rajnai hajókiránduláson látta vendégül a SAV vezetősége és a kongresszust a bázeli mintavásár pompás termeiben tartott galaesttel fejezték be (199).

R. B.

ASSZOCIÁCIÓ FARMAKONOK ÉS MAKROMOLEKULÁRIS SEGÉDANYAGOK KÖZÖTT

Jürgensen, G. E., Speiser, P. Pharm. Acta Helv. 42, [7], 385—393 (1967).

A gyógyszertechnológiában segédanyagként kiterjedten alkalmazott makromolekuláris anyagok között megkülönböztetünk ionos (CMC), nemionos (PVP, MC, Tweenek) és amfoter (gelatin) segédanyagokat. Hatóanyag-makromolekuláris asszociáció, zárványképződés, molekulakomplex, micellaképző anyagokkal pedig micella-asszociátum kialakulása révén jöhet létre.

Az asszociátum-képződés következtében fizikai-kémiai, mikrobiológiai és biogén gyógyszerészeti szempontból is módosulhatnak a készítmény sajátságai. Megváltozhat az oldékonyság, stabilitás, a segédanyag struktúrája, a diffúziós viszony, viszkozitás, megoszlási hányados, s ennek következményeképpen a felszívódás is. Az asszociációs jelenségeket oldékonysági vizsgálatokkal és dialízis-módszerekkel szokták tanulmányozni. Modellkísérletek alapján előre meg lehet mondani egyes rendszerekben milyen asszociációs jelenségek várhatók (81).

N. Grófcsik Margit